

УДК 378.016:33

**FORMATION OF ECONOMIC CULTURE OF STUDENTS OF
HUMANITARIAN PROFILE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL
TRAINING**

**ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Вадим Данильченко

здобувач 3 курсу третього
(освітньо-наукового) рівня вищої
освіти освітньої програми
«Освітні, педагогічні науки»
E-mail: danilchenko.vadim.job@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Vadym Danylchenko

getter of the 3st year of the third
(educational and scientific) level of higher
education of the educational program
“Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: danilchenko.vadim.job@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

ABSTRACT

The article notes that at the present stage of development of national education, there is a need for serious reform steps to update and improve the content of economic education with subsequent reflection in educational programs, curricula and work programs of academic disciplines, rethinking the forms and methods of economic training of future specialists and their quality implementation. It is emphasized that the training of economically competent students of humanitarian profile in the process of professional training is impossible without the creation of an organized system of economic education, targeted impact on the formation of economic literacy, economic culture, rational economic behavior. It is emphasized that the basis of the applicant's economic culture is economic education (economic knowledge, skills and abilities are synthesized into professional and pedagogical activities and self-development), so while studying at a higher education institution, it is important for applicants to form an economic culture that will influence the general culture and professionalism of a future specialist. Summarizing the scientific views of representatives of psychological and pedagogical research, the economic culture of students of the humanities is defined as a characteristic of psychological, pedagogical, economic knowledge, skills, special intellectual abilities and qualities that are the basis of economic education of students and ensure their further productive professional activity. The content of the curriculum of the discipline “Management, Marketing, Economics of Education” is revealed. It is summarized that in the current conditions of development and reform of the higher education system in Ukraine, the need to form economic culture in students of the humanitarian profile is undeniable, since its formation contributes to the development of readiness to constantly learn, an active social position (improving the quality of life of the Ukrainian people and the progressive development of society), the ability to adapt to the conditions of public life, the ability to make decisions and be responsible for their consequences.

Key words: economic education, economic culture, students, humanitarian profile, professional training, higher education institution.

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти виникла необхідність у серйозних реформаційних кроках щодо оновлення й удосконалення змісту економічної освіти з наступним їх відображенням в освітніх програмах, навчальних планах і робочих програмах навчальних дисциплін, переосмисленні форм і методів економічної підготовки майбутніх фахівців та якісної реалізації. З огляду на те, що економічна освіта – спеціально організований, спланований і керований процес взаємодії між педагогами та учнівською молоддю для формування соціально-економічних знань, умінь і навичок, зазначимо, що вона призводить до формування економічної свідомості на основі системного економічного мислення, самореалізації особистості як економічно активного члена суспільства, а отже, – становлення творчої особистості. Досягнення результатів економічної освіти молоді визначається високим рівнем сформованості в здобувачів освіти економічної компетентності, грамотності та культури, раціональної економічної поведінки.

Аналіз законодавчих, нормативних документів (Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепція розвитку економічної освіти в Україні тощо), досліджень науковців (І. Бризгалов, Н. Гридасова, Е. Костишин, І. Кицький та ін.) уможливорює наголосити на необхідності підвищення рівня загальної культури всіх учасників освітнього процесу, зокрема й економічної культури. Так, у Законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти «є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» (Закон України «Про освіту», 2024).

Останнім часом вітчизняні та зарубіжні науковці наголошують на важливості формування економічної культури студентів гуманітарного профілю. Проте роль економічних знань для студентів гуманітарного профілю залишається невизначеною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У публікаціях вітчизняних науковців з'являються досить цікаві та своєчасні дослідження, присвячені питанням економічної освіти учнівської молоді в закладах дошкільної освіти (Н. Грама, Г. Григоренко, Н. Дудник, Т. Подкаминська, І. Ярита та ін.), загальної середньої освіти (Н. Гончарова, І. Каменєва, Н. Ковчин, О. Надточієва, М. Криловець, В. Надтока, О. Патрикєєва, В. Панчишин, Л. Покась, Л. Тандир, О. Топузов, О. Юхимович, В. Яценко та ін.), позашкільної освіти (О. Савенко та ін.), фахової передвищої освіти (М. Горіховський, В. Оганесян, О. Харчишина та ін.), вищої освіти (І. Беганська, М. Морозова, М. Петренко, Ю. Чучаліна та ін.), післядипломної освіти (О. Ануфрієва, Г. Дмитренко, Р. Олексенко та ін.). Так, В.Панчишин зазначив, що належний рівень економічних знань, отриманих у закладі освіти, є важливим засобом самореалізації та розвитку особистості, запорукою становлення економічної культури, економічної грамотності та економічної етики учнів (Панчишин, 2016).

У межах економічної культури вчені розглянули дотичні, споріднені терміни: «соціоекономічна культура» (А. Дзунда – проведено аналіз теоретичних та методологічних засад формування соціоекономічної культури студентів ЗВО України), «економічна соціалізація» (О. Міщенко – розглянуто економічну культуру особистості як результат економічної соціалізації; В. Москаленко – досліджено економічну культуру як чинник її соціальної адаптації).

Проблему формування економічної культури в студентів закладів вищої освіти досліджували: О. Коваленко (економічна культура майбутніх фахівців інженерно-педагогічного профілю), Т. Макух (теоретичні моделі формування економічної культури студентів закладів вищої освіти України), В. Москаленко (соціально-психологічні детермінанти економічної культури студентської молоді), Н. Пасічник (економічна культура майбутнього вчителя економіки), В. Рижиков (методика формування економічної культури в процесі підготовки майбутніх юристів), М. Россоха (економічна культура студента та умови її формування) тощо.

Вітчизняні науковці висвітлили різні аспекти формування економічної культури студентів гуманітарного профілю: В. Головачко, Г. Товканець (розвиток економічної культури й компетентності фахівців педагогічного профілю в умовах університетської освіти), Н. Ігнат'єва (економічна культура студентів педвузів як складник їхньої професійної компетентності), О. Любченко (економічна культура як елемент конкурентоспроможності майбутніх педагогів), Д. Разуменко (формування економічної культури майбутніх учителів у процесі фахової підготовки), Г. Реброва (формування економічної культури майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей засобами акмеологічних технологій), А. Сисоєва (процес формування економічної культури майбутніх учителів у процесі фахової та професійної підготовки), Ю. Чучаліна (формування економічної культури майбутніх учителів початкової школи: сутність та проблеми) та ін.

Водночас дослідження засвідчили, що розгляду педагогічних аспектів економічної культури, її сутності та сучасному розумінню не приділено належної уваги.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті специфіки формування економічної культури студентів гуманітарного профілю в процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Підготовка економічно компетентних студентів гуманітарного профілю в процесі фахової підготовки неможлива без створення організованої системи економічної освіти, цілеспрямованого впливу на формування економічної грамотності, економічної культури, раціональної економічної поведінки. Зважаємо на думку А. Дзундзи, що успіх у професійній діяльності залежить від рівня розвитку соціоекономічної культури людини, що складається не лише з глибоких фундаментальних знань класичних наук і соціально-економічних теорій, а, крім того, зі здатності розмірковувати, відчувати цифри, вести розрахунки (Дзундза, 2004: 39), Т. Макух, що саме «економічна культура актуалізує проблему культурно-економічних зв'язків і постає як інтегративна наукова галузь, що найсуттєвіше демонструє зв'язок економіки та культури, відображаючи дихотомію культурного й економічного» (Макух, 2022: 132).

Отже, основою економічної культури здобувача є економічна освіта (економічні знання, уміння та навички, синтезовані в професійно-педагогічну діяльність і саморозвиток), тому під час навчання в закладі вищої освіти важливо формувати в здобувачів економічну культуру, що впливатиме на загальну культуру та професіоналізм майбутнього фахівця.

Для того, щоб краще зрозуміти сутність економічної культури, розглянемо її трактування сучасними науковцями (у вузькому та широкому розумінні) (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Сутність поняття «економічна культура» у сучасних дослідженнях

Джерело	Сутність поняття «економічна культура»
Булавенко, С. Д. (2011). Формування економічної культури учнів основної та старшої школи: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07 / Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ.	Економічна культура – складне особистісне утворення, що визначається та регулюється комплексом знань, переконань, звичок, стереотипів поведінки, реалізованих в економічній сфері суспільства й пов'язаних з економічною діяльністю, рівень сформованості яких визначає соціально-економічну адаптованість нового покоління в економічній системі для реалізації своїх інтелектуальних, моральних і фізичних можливостей.
Будник, О. Б. (2009). Економічне виховання школярів: Етнорегіональний вимір. <i>Матеріали п'ятої Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Advanced technologies of science and education»</i> . Київ, (2). 25–30.	Економічна культура – знання про народний досвід ведення господарства, уміння економічно мислити й використовувати цінні ідеї в практичній діяльності, здатність до підприємництва на засадах раціонального природокористування, дбайливого ставлення до народних трудових звичаїв та обрядів, поваги й шани до людини як творця матеріальних і духовних вартісностей.
Дзюбенко, Н. М. (2013). Педагогічні умови формування економічної культури старшокласників: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07 / Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ.	Економічна культура – система узагальнених економічних знань, умінь і навичок, спеціальних інтелектуальних здібностей та якостей, а також моральних принципів і ціннісних норм особистості, необхідних старшокласникам для адаптації в сучасному економічному середовищі, та забезпечують їхню подальшу продуктивну професійну діяльність, адекватну суті економічної стратегії України.
Москаленко, В.В. (2007). Соціально-психологічні засади економічної культури особистості. <i>Соціальна психологія</i> . (4). 3–16.	Економічна культура – це не лише економічно-фінансова грамотність, але й психологічні якості, завдяки яким людина здатна діяти в певному соціально-економічному просторі.
Москаленко, В.В., Шайгородський, Ю.Ж., Міщенко, О.О. (2012). Економічна культура особистості: соціально-психологічний аспект. Київ: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», Україна	Економічна культура: – у широкому розумінні – це опрідметнені матеріальні результати праці суб'єктів економічної діяльності; – у вузькому розумінні слова – це сукупність цінностей, норм, стереотипів, як особистісного, так й інституціонального характеру, що є регуляторами поведінки суб'єктів економічної діяльності, їхніх стратегій і взаємин у процесі цієї діяльності.
Реброва, Г.О. (2020). Формування економічної культури майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей засобами акмеологічних технологій: дис. ... канд. пед. наук: спец.: 13.00.04 / Державний заклад «Південноукраїнський національний університет імені К.Д.Ушинського». Одеса, Україна.	Економічна культура – міждисциплінарна категорія, яка позначає феномен сталого економічного розвитку певного суспільства (держави, країни, регіону) на основі конгломерату культурних цінностей, сучасних науково-технічних досягнень, традицій та норм, що регламентують культурно-економічні відносини, якість господарювання та культуру споживання, що підвищує якість життя, та синхронізують економічний профіль країни з глобалізаційним вектором розвитку ефективних економік світу. Економічна культура особистості у вузькому сенсі – якісний рівень економічної соціалізації та ступінь освоєння економічного контенту соціокультурного простору, у якому особистість виконує свої життєтворчі, професійні та суспільні функції.

Ховрич, М.О. (2017). Формування економічної культури майбутніх учителів технологій при викладанні дисциплін електротехнічного профілю. <i>Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.</i> (144). 311–313.	Економічна культура суспільства – це система цінностей і мотивів господарської діяльності, рівень та якість економічних знань, оцінок і дій людини, а також зміст традицій і норм, які регулюють економічні відносини й поведінку. Економічна культура особистості органічно поєднує свідомість і практичну діяльність, визначає творчу спрямованість економічної активності людини в процесі професійної діяльності, виробництва, розподілу й споживання, та відповідає економічній культурі суспільства, випереджає її, але може й відставати від неї, заважати її розвитку.
---	--

Аналіз визначення вітчизняними вченими сутності поняття «економічна культура» та наш особистий досвід уможливили окреслити економічну культуру студентів гуманітарного профілю як характеристику психолого-педагогічних, економічних знань, умінь і навичок, спеціальних інтелектуальних здібностей та якостей, які є підґрунтям економічної освіти учнівської молоді та забезпечують їхню подальшу продуктивну професійну діяльність.

Зважаємо на думку Г. Ребрової, яка, дослідивши економічну освіту та формування економічної культури, класифікувала їх за трьома напрямками: економічна освіта як професійна, що передбачає професійну підготовку економістів; економічний аспект професійної підготовки фахівців різних галузей; економічний контент професійної підготовки майбутніх педагогів (Реброва, 2020). Третій напрям – економічний контент професійної підготовки майбутніх педагогів, що, як досліджено нами, має суто педагогічно-професійний зміст та спрямований на формування економічної компетентності, економічної грамотності, економічної культури, раціональної економічної поведінки тощо.

Суголосні з думкою дослідниці М. Морозової, що підтримка й розвиток економічної компетентності в студентів гуманітарних спеціальностей в освітньому середовищі закладу вищої освіти здійснюється за рахунок таких чинників: мотивація (інтерес, готовність і здатність до вивчення дисциплін економічного спрямування), діяльність (уміння застосовувати економічні знання, уміння, здібності та навички в професійній діяльності), рефлексія (аналіз, пошук розв'язання проблем, які виникають) (Морозова, 2018) та відносимо їх і до економічної культури.

Проведений аналіз наявних освітньо-професійних програм (далі – ОПП) («Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Початкова освіта (мистецтво)», «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)», «Середня освіта (Українська мова і література)» та ін.), навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін та силабусів цих ОПП із професійної підготовки студентів ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» довів, що в структурі професійної підготовки здобувачів цих ОПП економічний складник представлено обов'язковим освітнім компонентом (далі – ОК) «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти», а також ОПП «Дошкільна освіта» уміщує ОК «Технології економічної обізнаності дітей дошкільного віку» та дисциплінами широкого вибору: «Культура професійної діяльності менеджера: шляхи формування», «Фінансова грамотність», «Фінансова безпека та шахрайство», «Економіка праці та соціально-трудові відносини», «Маркетингова та іміджева діяльність закладу освіти», «Управління персоналом у закладі освіти» тощо.

Розкриємо зміст робочої програми навчальної дисципліни (обов'язкова

для всіх ОПП гуманітарного профілю) «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти» (ОПП «Початкова освіта», підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Розробник: Артюхіна М. В. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та адміністрування ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»). Дисципліна розрахована на 3 кредити (90 годин).

Метою вивчення ОК «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти», як зазначила викладач М.Артюхіна, є формування сучасного економічного мислення в здобувачів, опанування основних економічних законів, методів пізнання економічних явищ та процесів, освоєння ними методологічних основ управління закладом освіти з урахуванням специфіки галузі, використовуючи сучасні прогресивні підходи до організації управлінських процесів; методи та засоби маркетингового управління, зокрема й диджитал-маркетингу; інструменти управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти (Артюхіна, 2024).

В ОПП окреслено, що вивчення зазначеного ОК сприятиме формуванню інтегральної, загальних і спеціальних компетентностей: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії; ЗК-1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні; ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК-9. Здатність застосовувати м'які навички в практичних ситуаціях; СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти та отриманню програмних результатів навчання: ПРН-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ПРН-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних й етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у процесі перебігу педагогічної діяльності в початковій школі; ПРН-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи; ПРН-17. Організовувати й здійснювати самонавчання, створювати інтегровані цифрові продукти з різних освітніх галузей початкової школи в процесі проектної роботи на краєзнавчому матеріалі Сходу України, презентувати та впроваджувати їх результати в практику роботи НУШ (ОПП «Початкова освіта», 2024).

Під час навчання на лекційних заняття здобувачів ознайомлюють із такими темами: Сутність та основні поняття менеджменту, маркетингу та економіки освіти; Державне регулювання освітньої галузі. Вплив чинників ринкового середовища на діяльність освітньої галузі; Економічна сутність освітньої послуги. Якість освітніх послуг; Ресурси освітньої галузі. Фінансова

діяльність закладів освіти; Аналіз маркетингових можливостей на ринку освітніх послуг; Канали розподілення освітніх послуг. Франчайзинг; Специфіка маркетингового комплексу в освітній галузі; Система маркетингових комунікацій навчального закладу; Інструменти цифрового маркетингу в маркетинговій діяльності навчального закладу (Артюхіна, 2024).

На практичних заняттях розглядають: Управління закладом освіти; Аналіз й оцінка впливу чинників бізнес-середовища на діяльність закладів освіти. Методи SWOT-, STEP-аналізу, BCG; Ресурси закладів освіти. Фандрейзинг; Система маркетингових комунікацій закладу освіти; Створення рекламних креативів за допомогою онлайн-інструментів. SMM-маркетинг; Розробка односторінкових сайтів із використанням онлайн-конструкторів; Розробка особистого бренду педагога (Артюхіна, 2024).

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначають у балах, що виставляють відповідно до критеріїв оцінювання, затверджених у ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною 5-бальною шкалою, для заліків – «зараховано», «не зараховано»). Навчальну дисципліну оцінюють максимально в 100 балів (Положення про контрольні заходи, 2020).

Аналіз змісту робочих програм ОК «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти», ОК «Технології економічної обізнаності дітей дошкільного віку» та дисциплін широкого вибору: «Культура професійної діяльності менеджера: шляхи формування», «Фінансова грамотність», «Фінансова безпека та шахрайство», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Маркетингова та іміджева діяльність закладу освіти», «Управління персоналом у закладі освіти» тощо уможлиблює зауважити, що вивчення зазначених дисциплін сприяє опановуванню новими економічними знаннями та вміннями, формуванню нового економічного творчого мислення, соціально-економічного спілкування, економічного світосприйняття, поведінки в економічному просторі, потреби в самоосвіті, розвитку високого рівня самоконтролю та самооцінки, а отже, зумовлює сформованість економічної культури.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Цілеспрямоване набуття студентами економічних знань, умінь і навичок (економічна освіта), їх трансформація в компетентності сприятиме формуванню економічної культури, здатності швидко реагувати на запити часу.

Беручи до уваги вищевикладене, підкреслимо, що за своїм змістом економічна культура включає певний рівень освіти (економічні знання, потреби, здібності, вміння, навички тощо), економічну грамотність, творче та критичне економічне мислення, економічну поведінку, економічний світогляд, психолого-економічні якості (освіченість, широку обізнаність у різних галузях знань, доброту, милосердя, порядність, чесність, увічливість, безкорисливість, відповідальність, працьовитість, раціональність, рішучість, доброзичливе ставлення до людей, готовність до поваги й дружби, прагматичність у процесі прийняття рішень, відповідальність за розв'язання найбільш складних справ у колективі, вимогливість до себе, рішучість та наполегливість, ініціативність, комунікабельність, змагальність, інноваційність, готовність іти на ризик тощо).

У сучасних умовах розвитку та реформування системи вищої освіти в Україні необхідність формування економічної культури в студентів

гуманітарного профілю є безперечною та стратегічно важливою, бо її формування сприяє розвитку готовності постійно навчатися, активній соціальній позиції (підвищення якості життя українського народу та прогресивного розвитку суспільства), здатності адаптуватися до умов суспільного життя, спроможності приймати рішення та бути відповідальними за їх наслідки.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Артюхіна, М. (2024). Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти». Дніпро-Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ». URL: <https://surl.li/qeoqha>

Дзундза, А.І. (2004). Формування економічного мислення учнів засобами економіко-математичного моделювання. *Рідна школа*, № 4. 39–43.

Макух, Т.О. (2022). Теоретичні моделі формування економічної культури студентів закладів вищої освіти України. *Інноваційна педагогіка*. (46). 132–135.

Морозова, М.М. (2018). Формування економічної компетентності у студентів гуманітарних спеціальностей у навчально-виховному процесі ВНЗ: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ.

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 Початкова освіта. Слов'янськ/Дніпро, 2024. URL: <https://surl.li/smwiyy>

Панчишин, В.Г. (2016). Економічна освіта як важливий елемент шкільної соціалізації. *Педагогічний пошук*. (2). 36–40.

Положення про контрольні заходи ДВНЗ «ДДПУ». Слов'янськ, 2020. URL: <https://surl.li/rqgjkm>

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р., № 38-39, ст.380. Дата оновлення: 04.12.2024р., № 4113-IX. URL: <https://surl.lu/aaxdcb>.

REFERENCES

Artiukhina, M. (2024). Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny «Menedzhment, marketynh, ekonomika osvity». Dnipro-Sloviansk: DVNZ «DDPU». URL: <https://surl.li/qeoqha> [in Ukrainian].

Dzundza, A.I. (2004). Formuvannia ekonomichnoho myslennia uchniv zasobamy ekonomiko-matematychnoho modeliuвання. *Ridna shkola*, № 4. 39–43. [in Ukrainian].

Makukh, T.O. (2022). Teoretychni modeli formuvannia ekonomichnoi kultury studentiv zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy. *Innovatsiina pedahohika*. (46). 132–135. [in Ukrainian].

Morozova, M.M. (2018). Formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti u studentiv humanitarnykh spetsialnostei u navchalno-vykhovnomu protsesi VNZ: dys. kand. ped. nauk: 13.00.04 / Derzhavnyi zaklad «Luhanskyi natsionalnii universytet imeni Tarasa Shevchenka». Starobilsk. [in Ukrainian].

Osvitno-profesiina prohrama «Pochatkova osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia spetsialnosti 013 Pochatkova osvita. Sloviansk/Dnipro, 2024. URL: <https://surl.li/smwiyy> [in Ukrainian].

Panchyshyn, V.H. (2016). Ekonomichna osvita yak vazhlyvyi element shkilnoi sotsializatsii. *Pedahohichniy poshuk*. (2). 36–40. [in Ukrainian].

Polozhennia pro kontrolni zakhody DVNZ «DDPU». Sloviansk, 2020. URL: <https://surl.li/rqgjkm> [in Ukrainian].

Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r., № 38-39, st.380. Data onovlennia: 04.12.2024r., № 4113-IX. URL: <https://surl.lu/aaxdcb>. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті зазначено, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти виникла необхідність у серйозних реформаційних кроках щодо оновлення й удосконалення змісту економічної освіти з наступним їх відображенням в освітніх програмах, навчальних планах і робочих програмах навчальних дисциплін, переосмисленні форм і методів економічної підготовки майбутніх фахівців та якісної реалізації. Підкреслено, що підготовка економічно компетентних студентів гуманітарного профілю в процесі навчання, неможлива без створення організованої системи економічної освіти, цілеспрямованого впливу на формування економічної грамотності, економічної культури, раціональної економічної поведінки. Наголошено, що основою економічної культури здобувача є економічна освіта (економічні знання, уміння та навички, синтезовані в професійно-педагогічну діяльність і саморозвиток), тому під час навчання в закладі вищої освіти важливо формувати в здобувачів економічну культуру, що вливатиме на загальну культуру та їхній професіоналізм. Узагальнивши наукові погляди представників психолого-педагогічних досліджень, визначено економічну культуру студентів гуманітарного профілю як характеристику психолого-педагогічних, економічних знань, умінь і навичок, спеціальних інтелектуальних здібностей і якостей, які є підґрунтям економічної освіти учнівської молоді та забезпечують їхню подальшу продуктивну професійну діяльність. Розкрито зміст робочої програми навчальної дисципліни «Менеджмент, маркетинг, економіка освіти». Підсумовано, що в сучасних умовах розвитку та реформування системи вищої освіти в Україні необхідність формування економічної культури в студентів гуманітарного профілю є безперечною, бо її формування сприяє розвитку готовності постійно навчатися, активної соціальної позиції (підвищення якості життя українського народу та прогресивного розвитку суспільства), здатності адаптуватися до умов суспільного життя, спроможності приймати рішення та бути відповідальними за їх наслідки.

Ключові слова: економічна освіта, економічні культура, студенти, гуманітарний профіль, фахова підготовка, заклад вищої освіти